

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No - 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
Seneliği, posta ile 7.5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7.5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul bürosuna
muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!
—NIETSCHE—

Cilt: IV

Ankara, 25 Teşrinievvel, 1928

Sayı: 100

Musahabe

Vergi Kanunlarımız Hakkında

Gündelik gazetelerden muttali oluyoruz ki bilhassa vergi kanunlarımızın islahı için bir komision çalışıyor.

Komisionun vergi kanunlarının hangi noktalarının islahile meşgul olduğuna dair matbuata aksetmiş bir malumat yoktur. Fakat ötedenberi vergilerin şekil ve tarzı cibayetleri mükelleflerce olduğu kadar hazinece de karışık ve hayli zahmetli olduğu için bu cihetlerin de komisionun nazari dikkatini celbetmekte olduğunu kuvvetle zan ve tahmin etmekteyiz.

İlmi iktisadın babası telekki olunan "Adam Smith" in vergiler hakkında koyduğu şu kaideler aradan iki asra yakın bir zaman geçdiği halde bu gün de kimetini muhafaza etmektedir:

« 1— Her fert vereceği verginin tarzi tediyesini, tarihi tediyesini, tediye edeceği miktarı vazih ve sarih olarak bilmelidir.

2 — Her vergi mükellefe en

muvafık olan bir zaman ve tarzda tahsil olunmalıdır.

3— Her vergi, mükellefin kesesinden hazineye girdiği miktardan mümkün olabildiği kadar az fazla çıkacak bir surette tanzim ve teşkil edilmeli.»

Vergi kanunlarımızın da bu esaslardan gafil olmadıkları muhakkaktır. Ancak teslim olunmak icap eder ki hâlâ vergilerimizin cibayet tarzlarında islah muhtaç pek çok noktalar vardır. Mesela: bizde mükellef her sene başında muhtelif namplar altında yekün olarak ne vergi vereceğini bilemez.

Bunun mükellefçe sarahaten bilinmesi mükellefin bütcesi ve tediye imkânını evelden düşünmesi ve bulması için lâzımdır.

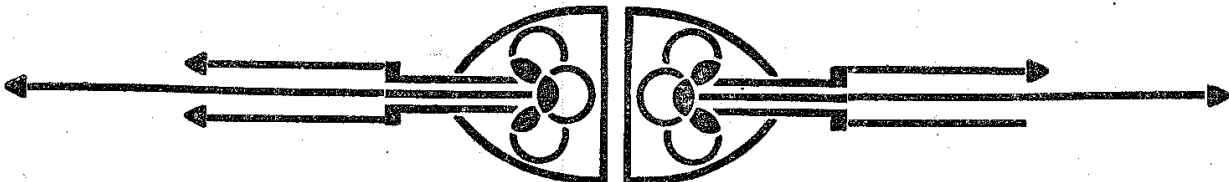
Buna benzer bir çok hususat vardır ki komisionun da nazari dikkatına çarpmakta olduğuna eminiz.

Vergilerin tatbikatında görülen ve mükellefle hazine arasında

büyük mesafeler bırakan müşkilatın izalesi bizzat vergi mefhumunun icabatındandır.

Vergi esasatının yalnız halk ve devlet iktisadiyatı itibarile değil bir de psikolojik noktai nazardan tetkike deyer ciheti vardır. Vatandaşın devlete karşı ilk ve büyük borclarından biri olan vergi vermek ferdin hodbin ruhu karşısında çok defa arzu ile yapılan bir şey olmaz. Medenî terbiyesi inkişaf etmiş memleketlerde daha az görülen bu hadise, bilhassa vergi nevileri çok olduğu zaman, nazari itibara alınmak lâzımdır. Verginin miktar itibarile değil belki nevi itibarile tekessürü mükellefin gözünde büyür. Netekim tahsil makamlarının tenevvu etmesi de aynı haleti ruhiyeyi tevlide müsaittir.

Vergi siyaseti gibi pek müte-nevvi ve mûdil cepheleri olan büyük ve hayati mesele ile meşgul komisiona muvaffakiyet temenni ederiz. ***



Akademi Fransezde (Académie Française) müverrihler

Alay köşkünde toplanan üdeba listesinin tarzı tertibi, bu mühim işin pek münevver müretteplerinde bile edebiyatın hududu hakkında salim bir fikrin mevcut bulunmadığını gösterdi. Çünkü, alınmış aza meyanında, iktidarı pek kabil münakaşa hüviyetler bulunduğu halde, mesela ne Ahmet Refik beyi ne de İsmail Habip beyi göremedik. Ahmet Refik bey, eserlerinin uslubu üzerinde azamî itinaya çok zaman vakit bulmamış olmakla beraber, mesela lâle devrine yahut Sokullunun tarihine tahsis ettiği ciltlerin hafızada bırakmış olduğu tesiri nice şiir ve romandan alamadım. Habip beyin (Turc tecettüt edebiyatı tarihi) ise, bir müverrihin hükümlerinde ki mahiyeti ilmiyeyi tehlikeye götürecek bir sanat teheyycü içinde yazılmış bir eserdir. Ve hiç tekzip edilemeyeceğine kani olarak idda ederim ki, gerek Refik ve gerek Habip beyler, Alay köşkünde toplanan ediplerin bazısına müsavi değil faikirliler de.

Anlaşıyor ki, üdeba listesini tanzim eden deyerli zevat da edebiyatı ancak şiir ve hikâye hududunda, yani dar bir yerde hapsedmektedirler. Mazisinin en büyük isimleri arasında bir müverrihin, Naimanın bulunduğu edebiyatımızın bu gün hududunu daraltarak hikâye ve şiire munhasır bırakmak tamamen yanlış bir harekettir. Yazılırken heyecan duyulmuş ve okuyana da bu heyecanı tatdırmış olan her yazı, bu heyecan necip ve devamlı olunca daima edebiyatın hududlarından içeri girmiştir. Siyasî, hatta ilmî, fennî ve tibbî yazılar da bazen edebî ve bedî bir mahiyeti haizdir. Dünkü ve bugünkü Fransa edebiyatında müverrihlerin işgal eyledikleri pek ehemmiyetli mevki, tarihin envai edebiye içinde

gayet mühim ve esaslı bir yeri bulunduğuna çok canlı bir delil teşkil eder. Bütün memleket hayatının divarları arasında toplandığı Kral on dördüncü Luvinin (Louis) sarayındaki meşhudatını ciltlerle anlatan Sensimondan (Sain-Soimn) başlayarak, Gizo (Guizot), Ogüstien Tierri (Augustin Thierry), Tier (Thiers) ve bilhassa Mişle (Michelet) gibi geçen asrın, ve Sorel, Vandal, Hussey (Houssay), Lavis (Lavis), Masson gibi düne kadar gelen zamanın maruf müverrihleri hesaba konmasın; hatta ancak ber hayat ve telifatı edebî asardan madut müverrihlerin yekunu, tarihin edebiyatda işgal eylediği büyük mevkii inkâr edilemeyecek bir ehemmiyetle meydana koymaktadır.

İlave edeyim ki, bugün, akademinin kırk azası meyanında Gabriyel Hanoto (Gabriel Hantoux), kamil Julyan (Camille Jullian), Delagors (De la Gorce), Jorj Goyo (Georges Goyau) ve Madlen (Madelin) sadece müverrihler ve Bedye (Bédier) edebiyat tarihi âlimidir. Yine azadan şair Denolhak (Denalhe) ile romancı Luvi Bertranın, bir eserini bu sütunlerde anlattığım Paléologun (Paléologue), siyasiyundan Bartu (Barthou) ile meşhur avokat Hanri - Roberin (Henri - Robert) en güzel eserleri mevzularını tarihten almış kitaplardır. Vakıa Parisin kahvelerinde bile itibardan düşmüş Paradoxlar mucibince, Fransız akademisine girmenin hiç bir ehemmiyeti yoktur; Balzak (Balzac) ve Flober (Flaubert) girmemiş oldukları gibi elyevm de pek büyük bazı edipler akademiye dahil bulunmamaktadırlar. Fakat Fransada hayli kalmış olmak itibarile şunu biliyorum ki, akademi, bütün

ehmiyet ve şa' şaasını asırlardan beri muhafaza eden bir muessesedir ve onun kırk azasından olmak, bilaistisna, tekmlil üdebaca beslenen bir arzudur...

Bir az evel isimlerini saydığım elyevm akademide ki müverrihlerin biri, türk karilerince zanederim ki pek malum bir şahsiyettir: Hanotoyu murat ediyorum. Şimdi gayet yaşlı olan ve Mısır Kralı tarafından hanedanının tarihini yazmağa memur edilmiş bulunan Hanoto galiba vaktile musteşarlıkla İstanbul sefaretinde bulunmuş ve uzun müddet işgal ettiği hariciye nezaretinde iken ermeni meseleleri olmuş. Kendisi çoktan beri siyasi hayattan çekilmiş ve bütün ömrünü tarihe hasretmiştir. İnsaniyetin mazisini, bilhassa Kurunu Cedideden zamanımıza kadar ki safahatında, onun kadar derinden ve bütün aksamile bilen dünyada ancak iki uç kişi daha bulunduğunu zan ediyorum. Lakin bitaraf olmak için şunu de söylemeliyim ki, Hanoto hayatı* siyasiyede iken akademiye intihap edilmiş, yani intihabında edebî kimetinden ziyade siyasi nufuzu müessir olmuştur. Jülyana gelince, bu zat tetkikatını Fransanın kablettarih devirlerine kadar uzatan ve kurunu Vustaya bile yanaşmayan bir mütebahhirdir, ve güzel yazmakla beraber, yazısı pekte vasatının fevkında sayılmaz. Müverrih akademi azası içinde cidden büyük bir edip saydığım şahsiyet Madelen ve ondan sonra Delagors ile Goyodur.

Madlen-ki en son zamanlarda aza oldu ve nisbeten genç bir adamdır - umumî harp esnasında Fransa ordularının nimresmî müverrihi idi. Birinci Napolyon (Napoleon) devrini bütün ihtirasları, ayıpları ve desiseleri hem de tek-

mil zafer ve gururlarile anlatan eserleri, hakikî birer nefisedir. Napolyonun harikul'ade zeki ve tasavvura sığmaz derecede ahlaksız polis nazırı olup kendisinin « yüz günler» denilen ikinci defaki imparatorluğundan ferağatinde asil müsebbib olan Fuşe (Fouchée) hakkındaki kitabı en müheyyic bir roman gibidir. Muharririn esasen de şöhretini tesis etmiş olan bu eserini bütün bir gece uykusunu feda ederek okumuştum. Aradan tam on sene geçtiği halde, hâlâ tasvirlerinin letafeti üslûbünün, üslubuda ki ihtiras ve ateşin tesiri altındayım.

Delagors vaktile üçüncü Napolyon devrini uzun tettebbuat neticesinde yazmıştı, şimdi de Fransa tahtında birinci Napolyonun halefleri olan on sekizinci Luvi (Louis) ile biraderinin müverrihleri oldu. Her bahsettiği şahsiyetin ressamı kışkandırarak mükemmeliyette portresini yapar. Goyo ise pek hararetli bir catoliktir ve tettebbuatının mevzuunu daima dinî meselelerin tarihi teşkil eder. Son asır Almanyasında ki Kato-likliğe ait ve beş ciltlik eserini bir dakika bıkip usanmadan okumuş-
tum: eser o kadar canlı, üslup o kadar güzeldir.

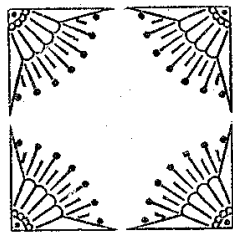
De Nolhaktın on beşinci ve on altıncı Lüvi zamanına aid asarı, bediîyenin edebiyat tarihine aid muazzam ciltleri, Hanri Roberin muhtelif eşhası tarihiye hakkında konferansları, hayatının hemen yirmi senesi vükelalıklarda geçdiği halde tarih ve edebiyat tarihi tetebbularına nasıl zaman bulduğu hakikaten muamma olan Bartunun yazıları, müteaddit roman ve seyahatname vücade getirmiş olan Bertranın katoliklerle krallık taraftarlarının pek hoşlarına giden tarih eserleri, Paleologun Rusyada çarlık idaresinin sukutuna ait muazzam eserile İmparatoriçe Ojeniye (Eugenie) ait hatıraları ve Kavur (Cavour), Taleyran (Talleyrand),

Meternih (Metternich) ve Şatobriyan (Chateaubriand) hakkındaki tetkikleri uslubun fesahat ve mükemmeliyeti itibarile hakikî birer eseri edebidir. Bugünkü vakayîin yarın tarihe mal olması kabul edilince, esbak reisi cümhur ve lahik baş vekil Puvankareyi de (Poincaré) müverrihler meyanına sokmak lâzımdır. Ve hatıratını tahrir, yani yapmakta olduğu tarihi yazmakla da meşgul olan bu büyük devlet adamı, fesahat ve belâğate numune olacak bir lisan sahibidir.

Bu mekâlenin bahsile mükellef bulunduğ u şahsiyetler sırf akade-miye girmiş tarihçiler idi, fakat bir az da J. Lenotr (J. Lenôtre) hakkında söz söylemeden sözü, bitiremeyeceğim. Tarihin hatta üçüncü safında kalmış, ve unutulmağ a layık eşhası, şöhret ve debdebe-lerle istikbale bile tahakküm eden eazıma tercih ederek, o ehemiyet-siz kimselere hiç bir zaman malik olmadıkları alâkabahş bir varlık veren bu müverrihde, âdetâ mu-cizeye benzeyen bir iktidar var. Kalemile sade unutulmuş insanlar hayata donmıyor, oturdukları yıkıl-mış evlere ve ortadan kalkmış sokaklara bile can geliyor.

Yine Fransada tarih vadisinde
Funk - Brentano ve Benvil (Bainville) ve edebiyat tarihi sahasında
Gustav Lanson gibi haklı şöhretler
ve bir gün birinci safa geçecekleri
lerinde şüphe olmayan bir çok
mutetebbi var ve bunların bir
çoğu sade müverrih değil hem de
edip sayılırlar..

Nahit Sırrı



طعامی « تشکیل ایستدیکنی اورتیه آتشدی . دیگر کونلرده آتی حرام اولان توتهم حیوان سنهده برکده هراسمله تپله نوب یه نیور ، صوکراده آغلانیور و بوتون بونلر عشیرتک بوتون اعضا ریله مشترک یاییلیور . مام دوره سی ده بویوک بر بایرامله بیتیور . بونلری برده (داروهن) ک ایلک انسانلرک معاشرتلری حقنده کی تخمینلریله قارشیلانلرله : بوتخمینه کوره انسانلر مبدأده طائفه حالنده و بو طائفه لرک هربری آشسز ، قوتلی ، عنف وشدتلی و قیصقاج برأرککاک حاکمیتنده یاشامش اولاجقلردر . ایشته بوتون بو معلومات نی برنظریه نك انشاسنه سوق اییدی :

ابتدائی طاغفہ نک باباسی بوتون قادیلری مطلق
بر استیدادله ضبط ایتش ، تہلکلی رقیب اولان
ارکک اولادلری یا ٹولورمش ، یاخود قوغمشدر .
کونک برندہ بونلر سوزرلسکیلہ ہم دوشمانلری ،
ہمده مفکورہ لری اولان مستبد بابانک اوزرینہ هجوم
ایلہ اونی ہپ بردن ٹولوروب پارچالادیلر .

فقط بوندن صوگرا آزارنده کی رقابت دولایسیله اونک یرینه بردرلو کچه مه دیلر . موقتستزلک وندامتک تأثیر یله بربرلرینه مقابلاً تحمل ایتمکی اوکره ندیلر ، قارده شار حائنده برقلانده برلشدیلر ؛ اسکی خطالره بردها دوشمه ملری ایچونده توته میزم احکامنی وضع ایده رک کندیلرینه پدرلرینی ثولدورتن طائفه قادینلریله جنسی مناسبتی جمله به حرام ایتدیلر . ایشته دیشاریدن قیز آلمق بونک اوزرینه عادت اولدی . بر توته مک ، دیشاریدن قیز آلمق عادتیه صیقی صیقی باغلی اولماسی ده بوندندر . توته م طعامی دخی ، مششوم وغیر مسعود پدرقتلنک ، بشری مجرمیتک (کناه اصلی) بریاد بایرامی اولوب بونک نتیجه سسنده درکه هم اجتماعی تشکیلات ، هم دین ، هم ده اخلاق احکامی عینی زمانده باشلامشلردر .

واقعہ لڑک بو طرز دہ تعاقبی امکانی تاریخی واقعہ
کبی قبول اید یلسین اید یله سین، دینک تأسس مسئله سنک
« تودیپ » معضله سی اوزرینه مؤسس اوله سنه و بو
معضله به قوماندا ایدن حسلرک ایکی قطبیلینی اوزرنده
یوکسلمش بولونماسنه مانع اولماز . بر پدر قائم مقامی
کبی توتهم حیوان ترک اید یلنجه قورقونچ ، منفور ،
محترم و محسود اولان ابتدائی پدر بالذات « آله » ک
موده لی اولور . اوغولک میدان او قومه سی و بابا
داء الصله سی ایکی اوزلاشمه شکلرنده بر بر لر یله دائما
مجادله ایتشلردر . هم بابایی ایسته مه مک ، هم ده باباسز
اولاماق کبی ایکی قطبی بر حس دینک تأسسنده
نقطه عزیمت اولشدور . دینک بوتلقیسی خرسیتیانلغک
بسیقولوژیک اساسلرینی بالخاصه شدتله تنویر ایدر .
معلومدرکه توتهم طعانی مراسمی ، خرسیتیانلغده

قربانه تناولی آیینی « Communion » شکسته
 پاک آرز تغییر ایتمش بر حاله حالا یا شامقده در . بوا یکی
 طعای بر بر لرینه تقریب ایتمه نك بدن صادر اولیا یوب
 (روبه رتسون شمیت) و (فرا زهر) لوك اُثر لرنده
 بولوندیغی همان سولیه م. [« حیاتم و پسینا نالیز »
 نام اردن . ص . (108 - 103)]

کاکم سوینچ بکک بحث ایتدیکی « بربر سامک
استقبالی » ندن اول (فروید) ک دین حقنده کی
افکارینک بونلردن عبارت اولدیغنی طن ایدیورم .
(فروید) ی آلمانجه دن منتظماً تعقیب ایدهن وارسه
بونلرک بزى دها أی تنویر ایتهلر نی آرزو ایدهرز .
Mustafa Şekip